

veel doenlijk de vulling boven den apex uit te dringen.

Bij het gebruik van arsenicum moeten wij niet verwachten de pulpa zoo pijnloos weg te nemen, als zulks kan geschieden door cocaïne-druk-anaesthesie. De gevallen zijn zelfs zeldzaam, waar dit absoluut zonder pijn kan geschieden, tenzij twee of drie weken verlopen tusschen het tijdstip dat de arsenik-applicatie werd aangebracht, en de poging om de pulpa te verwijderen. Gewoonlijk is de tijd een belangrijke factor, zoowel voor tandarts als patiënt. Daarom bedien ik mij dikwijls, en met goed gevolg, van een combinatie van deze twee methoden.

In die gevallen, waar wij geen tijd hebben om de anaesthetische-oplossing door het dentine te drijven, kan tot een volgende zitting arsenicum worden aangewend. Dan kan het blootleggen pijnloos geschieden en de pulpa geanaesthetiseerd worden door cocaïne onder druk. Beter resultaat wordt verkregen als men de arsenik-applicatie na vierentwintig uur wegneemt en dan de pulpa laat bloeden, alvorens de cocaïne in het weefsel te brengen.

Onwaar is de bewering, dat cocaïne na de aanwending van arsenicum geen uitwerking op het pulpa-weefsel heeft. Er zijn veel gevallen, waar de meest pijnlooze en beste resultaten slechts verkregen kunnen worden door combinatie dezer twee methodes.

De behandeling van pericementitis zal in het volgend artikel besproken worden.

Ontsteking rondom den tandwortel.

IV. Dental Alvorens de therapie van pericementitis te bespreken,
Review. wil ik constateeren dat deze toestand te dikwijls veroor-
Juli 1904. zaakt wordt door zorgeloosheid van den kant der opera-
Pag. 653. teurs. In vele gevallen kan de oorzaak van peridentale

ontsteking geweten worden aan het verkeerde gebruik van geneesmiddelen, slecht passend kroon- en brugwerk, goudhameren, verkeerde occlusie, etc. Toch is het niet altijd mogelijk om met goed gevolg tandheelkundige operaties te verrichten zonder dit teere weefsel te irriteren.

Er zijn veel omstandigheden, waardoor de uitwerking van medicamenten gewijzigd wordt en die teweeg brengen, dat deze bij verschillende personen en vooral op verschillende weefsels van het lichaam verschillend werken. Soms brengt de uitwerking van arsenicum een hevige ontsteking op het peridentale weefsel teweeg en ook een uiterste gevoeligheid. Bij de behandeling van de pulpa door druk-anaesthesie, moet men zorgen een sterile oplossing te gebruiken en dat het dentine goed gesteriliseerd is; vermijd om de oplossing verder in te drijven dan noodig is, om zonder pijn de pulpa weg te nemen. Zoals gezegd werd in het artikel over „Gevoelig Dentine”, is cocaïne een protoplasma-vergift; en als het door de punt van den wortel wordt gedrongen, zal ondanks de steriliteit der oplossing, altijd pericementitis het gevolg zijn. Dit is tenminste mijn ondervinding bij het aanwenden dezer methode voor het wegnemen van de pulpa.

Een veelvuldige oorzaak van dezen toestand bestaat in micro-organismen, die van uit een gangreen bevattend wortelkanaal ontsnappen of worden ingebracht bij de verwijdering van het pulpa-weefsel. Dit eigenaardig soort van pericementitis is bekend als septische pericementitis, en is na verwant aan een beginnend abces; daarom zal de behandeling hiervan later nader beschouwd worden.

Zoals gezegd werd, ligt een algemeene oorzaak van apicale pericementitis in het on-oordeelkundig gebruik van geneesmiddelen. Met betrekking tot de behandeling der tanden na pulpa-exstirpatie, constateerde ik dat in die gevallen, waar het niet raadzaam is om de kanalen onmiddellijk na wegname der pulpa te vullen, een pijnstillende

behandeling de aangewezen weg is. Vooral moet men zorgen om middelen te gebruiken, die een verzachtende en geen irriteerende werking hebben. Er zijn echter gevallen, dat het juist onze bedoeling is om te irriteren en zodoende het peridentale weefsel te prikkelen; maar in bovengenoemd geval dient zulks vermeden te worden. Men moet oordeelkundig te werk gaan bij het afsluiten van pijnstillende middelen, zooals kruidnagelolie, carbolzuur, etc., in de kanalen, vooral in de praemolaren en de molaren; want als de temporaire vulling te hoog gelaten wordt en het middel door den apex gedrongen wordt bij de occlusie, dan houden deze middelen op pijnstillend te zijn en werken irriteerend. Of kruidnagelolie, carbolzuur en dergelijke middelen pijnstillend of irriteerend werken, hangt dus grootendeels daarvan af, hoe zij gebruikt worden.

Bij het bespreken der behandeling van pericementitis zal ik niet ingaan op de pathologie van dezen toestand. Wij moeten er evenwel aan denken, dat dit vlies zeer vaat- en zenuwrijk is en gesloten in beenwanden. Daarom wordt het peridentale weefsel verdikt, als er ontsteking ontstaat, terwijl het den tand iets uit den alveolus dringt. Deze verlenging van den aangetasten tand is een van de voornaamste kenteekenen van pericementitis, en is een hulpmiddel om een juiste diagnose te stellen.

Het eerste werk bij de behandeling van peridentale ontsteking is: de oorzaak vaststellen en deze zoo mogelijk wegnemen of verbeteren. Elk geneesmiddel moet worden aangewend, dat onmiddellijk verlichting aanbrengt. Dit is hetgeen de patiënt het meest verlangt, en al te dikwijls komt het voor, dat de tandarts hierin te kort schiet. In onze handleidingen over tandheelkundige medicamenten, worden zoowel plaatselijke als algemeene geneesmiddelen aanbevolen. De laatste zijn van veel waarde ingeval de patiënt zenuwachtig is of veel slaap te kort kwam; maar ter onmiddellijke verlichting, moeten wij grootendeels

gebruik maken eener plaatselijke aanwending van geneesmiddelen.

Bij peridentale-storingen na het gebruik van arsenicuum of cocaïne voor de wegname van het pulpa-weefsel, en waar de kanalen niet gevuld zijn, kan de pijn bijna oogenblikkelijk weggenomen worden door de volgende methode: Leg de cofferdam aan, terwijl men de klem plaatst op den tand naast dengene, die aangetast is.

Steriliseer de kroon en neem de tamponade weg. Maak met alcohol droog. Wind nu watten rondom een gladde, sterile naald, doop deze in kruidnagelolie en werk deze zorgvuldig het kanaal of de kanalen in. Neem de naald weg en laat de watten zitten. Breng nu met een luchtblazer hitte aan, zoolang tot de watten droog is. Herhaal dit proces verschillende keeren. Zodoende krijgt men het voordeel der warmte, en wat meer is, de eugenol, het hoofdbestanddeel der kruidnagelen, wordt door de tandstructuur gedreven. Ik slaagde hiermede steeds om dadelijk verlichting aan te brengen, zelfs als alle andere middelen hadden gefaald.

Het afslijpen van den tand is raadzaam, waar zulks zonder hinder kan geschieden; tegen de irritatie kan een tegenprikkel worden aangewend, en dan mag de patiënt tot den volgenden dag ontslagen worden. Het is bijna onnoodig den patiënt aan te bevelen om den tand te ontzien.

Vaak schijnt pericementitis veroorzaakt te worden door het vullen van wortelkanalen. Bij het verrichten dezer operatie, moeten wij eerst zeker zijn dat het kanaal aseptisch is. Indien men eenigszins hieraan twijfelt, moet de vulling van den wortel worden uitgesteld. In een voorgaand artikel vestigde ik de aandacht op de groote voorzichtigheid, waarmede men alle wijde kanalen moet vullen om te zorgen, het vul-materiaal niet door de punt van den wortel te dringen; vooral moeten wij voorzichtig zijn bij de vulling der kanalen na de behandeling van

een fistel-abces of blind-abces. In deze gevallen moeten wij niet verwachten, dat de patiënt zal terugtrekken — want aan het uiterste uiteinde is geen levend weefsel. De apex is vergroot geworden en het is zeer gemakkelijk om het vul-materiaal in de ruimte te dringen, waar het weefsel vernietigd is. Als de ruimte door granulatie-weefsel gevuld wordt, en het nieuw-gevormde weefsel in contact komt met het vreemde materiaal, zal het resultaat zijn eene langdurige gevoeligheid van den tand.

Vele tandartsen — waartoe ik zelf ook behoer — bevochtigen voor het vullen de wortelkanalen met eucalyptol, alvorens chloro-percha en den gutta-percha point in te brengen. Men moet zorgen eucalyptol en geen eucalyptus-olie te nemen, tenzij goed gezuiverde. De eucalyptusboom brengt een vluchtige olie voort, welke bestaat uit drie olieën, die bij verschillende temperatuur distilleeren. Het eerste product is eucalyptol, — dat de meest vluchtige bestanddeelen van eucalyptus-olie bevat en een middel is om gutta-percha op te lossen. Terwijl eucalyptol lichtelijk irriteerend is, is het toch lang niet zoo irriteerend als eucalyptus-olie. Ik heb getracht de irriteerende eigenschap van eucalyptol te verminderen en zijn antiseptische kracht te vermeerderen door toevoeging van menthol en thymol in de volgende verhouding:

R. Menthol 0.39.
Thymol 0.26.
Eucalyptol 8.

Dit mengsel is even geschikt ter oplossing van gutta-percha als eucalyptol alleen.

Het zou het allerlaatste zijn waartoe ik overging — bij pijnlijkheid die na de vulling van den wortel voorkomen kan, tenminste als men alle reden heeft om aan te nemen dat de kanalen aseptisch waren —, om te trachten de wortelvulling weg te nemen. Gewoonlijk verergert zulks den toestand. Deze gevallen kunnen het best behandeld

worden door tegen-irritatie en interne geneesmiddelen. Door tegen-irritatie wordt bedoeld, de aanwending van een irriteerend middel op eenig deel van het lichaam, met het doel afleidend te werken op een ontstoken deel. Het irriteerende middel wordt gewoonlijk aangewend op de gingiva boven den aangestoken tand. Pleisters met Spaansche peper (*capsicum*), of daarmede gelijkstaande middelen kunnen soms nuttig werken; alsook de volgende mengsels die algemeen gebruikt worden, geven veel verlichting:

- R. Tinct. aconiti 30.
Menthol 1.3.
Chloroformi 4.
- R. Extr. aconiti fluid.
Extr. belladonnae fluid.
Extr. opii aa 4.
- R. Tinct. aconiti.
Tinct. jodii.
Chloroformi aa 4.

Een middel dat de patiënt thuis kan aanwenden, is: een gespleten rozijn in water geweekt en bestrooid met Spaansche peper, kan op het tandvleesch boven den gevoeligen tand worden gelegd. Een zeer goede geneeswijze is ook, om met eenige kracht water op het pijnlijke deel te geleiden. Men begint met warm water en verhoogt de warmte bijna tot kookpunt toe. Dit moet worden volgehouden tot het volle genot der hitte verkregen en verlichting teweeggebracht is.

Een ander goed middel is een heet voetbad: De waarde van dit middel, evenals de toepassing van het water op de gingiva, hangt grootendeels af van de manier waarop het wordt aangewend. Men moet een diepe kuip nemen en de temperatuur van het water telkens verhoogden, zoolang tot dit zoo heet is, als men kan verdragen. Dit moet twintig of dertig minuten worden voortgezet.

In het volgend artikel, over „Septische Pericementitis en beginnende Abscessen”, zal ik de inwendige middelen bespreken, die kunnen worden aangewend, — als men dit raadzaam acht, — bij gewone pericementitis.

Aan de methoden, die zijn voorgesteld in deze serie van artikelen over de behandeling van verschillende pathologische condities van den mond, wensch ik geen originaliteit toe te kennen. Mogen sommige al origineel zijn, de meeste zijn het niet. Maar het verheugt mij, dat zij in mijn hand veel dankbare resultaten opleverden en vertrouwen, dat zij ook velen mijner lezers van dienst zullen zijn.

Septische pericementitis en beginnend absces.

In mijn laatste artikel over peridentale ontsteking, besprak ik in het algemeen de geneesmiddelen die in zulke gevallen kunnen worden aangewend en beweerde, dat volgens mijn oordeel, voor pericementitis die door mechanische of chemische prikkels wordt veroorzaakt, een locale toepassing van geneesmiddelen de beste behandeling is. Maar in die gevallen, waar dit weefsel geïrriteerd werd door micro-organismen of hun stofwisselings-producten, is het dikwijls noodig tot het inwendig gebruik van geneesmiddelen over te gaan.

In het eerste stadium van peridentale ontsteking is het niet altijd gemakkelijk om de ware oorzaak er van vast te stellen. Bijvoorbeeld, in de gevallen die voorkomen na de wegname van het pulpa-weefsel, is het moeilijk om te weten of de oorzaak ligt in de wortelvulling, of in het geneesmiddel dat bij de behandeling werd gebruikt, of